

Bijlage 3: informatie over eigen bijdrage in de Wmo

1. Onrust over eigen bijdragen

Sinds begin 2016 verschijnen in de media verschillende berichten over ondersteuningsmijding door cliënten vanwege hoge eigen bijdragen op Wmo-voorzieningen. Uit onderzoek, dat op verzoek van het ministerie van VWS is uitgevoerd, is inmiddels gebleken dat ondersteuningsmijding in enkele gevallen voorkomt. Er is geen substantiële groep mensen die systematisch afziet van ondersteuning omdat ze de eigen bijdrage niet kunnen betalen (ZorgmarktAdvies, november 2016). Uit eerder onderzoek van Binnenlands Bestuur bleek dat een kwart van de onderzochte cliënten vanwege een te hoge eigen bijdrage afziet van ondersteuning. Gemeenten bleken toen nog nauwelijks maatregelen te nemen om de financiële druk onder inwoners te verminderen. Inmiddels hebben diverse gemeenten maatregelen genomen om de eigen bijdrage te verlagen of af te schaffen. In de BUCH-gemeenten zijn met ingang van 2015 ook maatregelen getroffen om de eigen bijdrage te verlagen. Aan het CAK een lager tarief is doorgegeven voor begeleiding, dagbesteding en respijtzorg.

Voor publicatie van het onderzoek door ZorgmarktAdvies is vanuit de verschillende gemeenteraden het verzoek gekomen de mogelijke ondersteuningsmijding als gevolg van de eigen bijdrage aan te pakken. De gemeenteraad van Bergen heeft op 29 september 2016 een motie aangenomen om met ingang van 1 januari 2017 de eigen bijdrage voor de nieuwe Wmo-taken, begeleiding, dagbesteding en respijtzorg te laten vervallen; de gemeenteraad van Uitgeest heeft op 27 oktober 2016 een motie aangenomen om de eigen bijdrage af te schaffen voor alle Wmo-taken, de gemeenteraad van Heiloo heeft op 7 maart 2016 een motie aangehouden om de eigen bijdragen voor alle Wmo-taken af te schaffen.

2. Achtergrond eigenbijdragensysteem

Het heffen van eigen bijdragen is in Nederland zeer complex opgebouwd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het heffen van eigen bijdragen in de Wmo. De kaders voor de hoogte van de eigen bijdrage zijn landelijk bepaald en vastgelegd in de Wmo 2015 en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. De parameters worden toegepast door het Centraal Administratiekantoor (CAK) bij de berekening van de eigen bijdrage. De hoogte van deze landelijke parameters kan alleen worden aangepast in het voordeel van de cliënt.

Er zijn drie parameters die de maximale hoogte van de eigen bijdrage op basis van het bijdrageplichtig inkomen bepalen. Deze parameters, die afhankelijk zijn van de woon- en leefsituatie en de leeftijd van de cliënt, zijn:

1. Maximale periodebijdrage; dit is het bedrag dat cliënten met een inkomen tot het inkomensbedrag betalen per bijdrageperiode (= vier weken).
2. Inkomensgrens; dit is het startpunt van het deel van de eigen bijdrage waarbij het marginale tarief wordt berekend.
3. Marginaal tarief; dit is het percentage van het bijdrageplichtig inkomen boven de inkomensgrens dat wordt opgeteld bij de maximale periodebijdrage. Dit percentage is 12,5%.

Standaard parameters 2017

Huishouden + leeftijd	Maximale periodebijdrage	Inkomensgrens	Marginaal tarief
Eenpersoonshuishouden, niet AOW-gerechtigd	€ 17,50	€ 22.632,-	12.5 %
Eenpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd	€ 17,50	€ 17.033	12.5 %
Meerpersoonshuishouden, niet AOW-gerechtigd	€ 0	€ 35.000	12.5 %
Meerpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd	€ 17,50	€ 23.525	12.5 %

Naast bovenstaande parameters wordt de hoogte van de eigen bijdrage bepaald door de kostprijs.

Kostprijs: het totaal van de bijdragen voor een maatwerkvoorziening mag de kostprijs niet te boven gaan, zo bepaalt de Wmo 2015. Gemeenten kunnen wel besluiten het tarief lager vast te stellen dan de kostprijs. De kostprijzen worden vastgelegd in het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning per BUCH gemeente.

3. Mogelijkheid tot aanpassen parameters door gemeenten

Gemeenten hebben de mogelijkheid de parameters bij te stellen ten gunste van de inwoner. Dit is dus alleen toegestaan als de kosten voor inwoners dalen. Hieronder wordt per parameter beschreven welke gevolgen het heeft als de parameter wordt bijgesteld en wat de voor- en nadelen zijn.

1. Verlagen van de vaste periodebijdrage

Alle inwoners met een eigen bijdrage plicht voor de Wmo betalen een vaste bijdrage per periode van € 17,50, met uitzondering van meerpersoonshuishoudens die niet AOW-gerechtigd zijn. Zij betalen de vaste periodebijdrage niet. Wanneer de periodebijdrage voor alle inkomensgroepen op € 0,- wordt gezet komen we daarin alle inkomenscategorieën tegemoet.

Voordeel:
<ul style="list-style-type: none">Besparing op brede maatschappelijke kosten omdat ondersteuningsmijding om financiële redenen wordt voorkomen. Dit voorkomt eveneens overbelasting van mantelzorgers.Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.Alle inkomenscategorieën profiteren hiervan.
Nadeel:
<ul style="list-style-type: none">In de Bijzondere bijstand en de Collectieve Zorgverzekering Minima (CZM) is een vergoeding opgenomen van de eigen bijdrage. De minima kunnen hier een beroep op doen. Deze aanpassing verplaatst de ondersteuning van het minimale beleid voor een deel naar deze maatregel.

2. Verhogen van het inkomensbedrag

Met het aanpassen van het inkomensbedrag verleg je de inkomensgrens die bepaalt welke mensen de vaste periodebijdrage, te weten € 17,50 betalen. Het inkomensbedrag is een drempelbedrag. Als het inkomen van een cliënt onder het drempelbedrag zit, betaalt deze alleen de periodebijdrage. De inkomensdrempel kan worden verhoogd, zodat een grotere groep inwoners alleen de periodebijdrage betaalt. Inwoners met een inkomen vanaf het mogelijke verhoogde inkomensbedrag gaan de opslag van 12,5% betalen.

Voorbeeld:
<i>Nu betaalt een cliënt met een eenpersoonshuishouden niet AOW gerechtigd tot een inkomen van € 22.632 een basisbedrag per periode van € 17,50. Alles daarboven wordt belast met 12,5%. Bij een inkomen van bijvoorbeeld € 30.000 is dat € 30.000 - € 22.632,- = € 7.368,- x 12,5% = € 921,- per jaar + de periodebijdrage.</i>
<i>Stel de inkomensgrens wordt verhoogd naar € 27.500,- dan betaalt deze cliënt tot dit bedrag € 17,50 en alles daarboven 12,5%. Dat houdt in: € 30.000 - € 27.500 = € 2.500,- x 12,5% = € 312,50,- per jaar + de periodebijdrage.</i>

Voordeel:
<ul style="list-style-type: none"> De eigen bijdrage daalt voor een groep inwoners met een inkomen boven het inkomensbedrag. Meer inwoners gaan alleen de vaste periodebijdrage betalen. Voor inwoners met een inkomen boven het nieuwe inkomensbedrag betekent dit dat zij over een kleiner gedeelte van hun inkomen de opslag moeten betalen. Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.
Nadeel:
<ul style="list-style-type: none"> De huidige inkomensgrenzen liggen al boven het minimuminkomen. De minima en inkomensgroepen net daarboven hebben geen voordeel van deze maatregel.

3. Verlagen van het marginaal tarief

Met het marginaal tarief wordt de steilheid van opbouw bepaald waarmee de eigen bijdrage stijgt vanaf de vaste periodebijdrage tot het maximaal tarief. Wanneer dit percentage naar beneden wordt aangepast, dan stijgen de eigen bijdragen minder hard. Met name de hogere inkomens profiteren hiervan.

Voorbeeld:
<i>Nu betaalt een cliënt met een eenpersoonshuishouden niet AOW gerechtigd tot een inkomen van € 22.632 een basisbedrag per periode van € 17,50. Alles daarboven wordt belast met 12,5%. Bij een inkomen van € 30.000 is dat € 30.000 - € 22.632,- = € 7.368,- x 12,5% = € 921,- per jaar + de periodebijdrage.</i>
<i>Stel het marginaal tarief wordt verlaagd van 12,5% naar 10%. Dan betaalt deze cliënt tot een inkomen van € 22.632,- een basisbedrag per periode van € 17,50. Alles daarboven wordt dan belast met 10%. Bij een inkomen van € 30.000 is dat € 30.000 - € 22.632,- = € 7.368,- x 10% = € 736,80 per jaar + de periodebijdrage.</i>

Voordeel:
<ul style="list-style-type: none"> Met name de hogere inkomenscategorieën betalen minder eigen bijdrage. Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.
Nadeel:
<ul style="list-style-type: none"> De minima en middeninkomens hebben geen voordeel aan deze maatregel.

4. Aanpassen van de tarieven

De tarieven waarover de eigen bijdrage wordt berekend, kunnen lager worden vastgesteld dan de kostprijzen van deze voorzieningen.

Voor de oude Wmo-voorzieningen, zoals bijvoorbeeld de scootmobiel, de traplift en de huishoudelijke hulp, geldt op dit moment dat voor de berekening van de eigen bijdrage wordt uitgegaan van de werkelijke kostprijs of in bepaalde gevallen het huurbedrag. De gemeente geeft in dit geval de kostprijs van de voorziening door aan het CAK, waarna het CAK overgaat tot berekening en innen.

Voor de nieuwe Wmo voorzieningen, te weten begeleiding, dagbesteding en respijtzorg geldt sinds 2015 dat de tarieven waarover de eigen bijdrage wordt berekend lager zijn vastgesteld dan de werkelijke kostprijzen van deze voorzieningen. Met ingang van 1 januari 2017 zijn de gemeenten overgegaan op resultaatsturing voor deze voorzieningen. De eigen bijdragesystematiek is hierop aangepast. Nieuw is dat de minimale eigen bijdrage wordt afgestemd op de arrangementen binnen de resultaatsturing en niet meer op het aantal uren of dagdelen ontvangen ondersteuning door de cliënt. Het gaat om de arrangementen

zelfstandig en veilig wonen met 4 intensiteiten, zinvolle daginvulling met 3 intensiteiten en ondersteund netwerk met 1 intensiteit. De intensiteiten zijn gebaseerd op bandbreedtes in uren en dagdelen. Cliënten betalen op basis van de onderkant van de bandbreedte aan eigen bijdrage binnen de intensiteitsklasse waarin zij vallen. Deze bedragen worden doorgegeven aan het CAK, waarna het CAK overgaat tot berekening en innen. In onderstaand schema wordt dit weergegeven.

In schema: Kostprijzen en verlaagde tarieven ten behoeve van de CAK berekening

Voorziening	Kostprijs (bandbreedte complexiteit licht-midden-zwaar)	Verlaagd tarief (t.b.v. de CAK berekening)
<i>Zelfstandig en veilig wonen (begeleiding)</i>		
Intensiteit I	€ 42,69 - € 66,47	€ 10
Intensiteit II	€ 89,65 - € 139,58	€ 30
Intensiteit III	€ 170,76 - € 265,86	€ 70
Intensiteit IV	€ 303,10 - € 471,90	€ 100
<i>Zinvolle daginvulling (dagbesteding)</i>		
Intensiteit I	€ 46,95 - € 87,41	€ 20
Intensiteit II	€ 131,47 - € 244,74	€ 60
Intensiteit III	€ 231,63 - € 431,21	€ 140
<i>Ondersteund netwerk</i>	€ 102, -	€ 30, -

Voordeel:

- Met name de hogere inkomenscategorieën betalen minder eigen bijdrage.
- Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.

Nadeel:

- De minima en middeninkomens hebben geen voordeel aan deze maatregel.